

Norsk Folkehjelp

Fagbevegelsens solidaritetsorganisasjon

Olje for utvikling i Sør-Sudan

Industri Energi

Statusrapport 2020

TUSEN TAKK FOR SOLIDARITETSSAMARBEIDET!

Norsk Folkehjelps visjon er *Solidaritet i praksis*. Å ha en samarbeidspartner som Industri Energi, som bygger på de samme verdiene som oss, er viktig for å kunne nå de målene vi setter oss og for å motivere oss til å gjøre et godt arbeid.

Gjennom samarbeidsavtalen (2019–2020) bidrar forbundet til vårt Norad-støttede Olje for utvikling-program (Ofu) i Sør-Sudan. Vi er svært glad for at Industri Energi har forlenget dette samarbeidet ut 2021.

Olje står for mesteparten av inntektene i Sør-Sudan, men det er lite av pengene som kommer befolkningen til gode. For våre partnerorganisasjoner som jobber i Ofu-programmet er det en stor og viktig forskjell å vite at de har et forbund i ryggen som organiserer oljearbeidere i Norge og som her hjemme arbeider for en rettferdig fordeling av oljeinntektene.

Norsk Folkehjelps overordnede mål i Sør-Sudan er å redde og beskytte liv, og bidra til fred, stabilitet og utvikling. Våre partnere i Ofu-programmet arbeider for at myndighetene skal dele oljepengene med

lokalbefolkningen, og at lokalsamfunnet skal få være med på å bestemme hvordan pengene skal brukes. I tillegg jobber de med å dokumentere og rapportere om forurensning fra oljeproduksjonen.

Vi har i det siste sett at det er oppnådd noen viktige seirer i arbeidet Industri Energi støtter, og etter lang tids kamp har lokalbefolkningen endelig fått plass ved forhandlingsbordet, noe som har kommet lokalsamfunnet til gode gjennom økt sysselsetting, mer utdanning for ungdom og bedre helsetjenester. I tillegg har forbundet med sine klubber og medlemmer bidratt med økonomisk støtte til andre av våre prosjekter, og vi vil gi en ekstra stor takk for støtten til ofrene etter eksplosjonen i Beirut i august 2020.

Vi takker Industri Energi for solidariteten og engasjementet, og ser fram til videre samarbeid.

Henriette Killi Westhrin
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, sanitet og redningstjeneste, humanitær mine- og eksplosivrydding og flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 13 200 medlemmer i Norge, og 2300 ansatte i 40 land.

NORSK FOLKEHJELP I SØR-SUDAN

Norsk Folkehjelp har vært til stede i Sør-Sudan siden 1986. Støtten til det viktige sivilsamfunnsarbeidet har siden den gang vært sentralt i arbeidet vårt, under borgerkrig og konflikt og i mer fredelige perioder.

De siste 15 årene har Sør-Sudan gått fra konflikt til forhandlinger med Sudan, fra selvstendighet i 2011 og til ny borgerkrig i 2013. Vårt overordnede mål er å bidra til et stabilt og fredelig land der folk har innflytelse over utviklingen. Vi ønsker å styrke det organiserte sivilsamfunnet, med arbeid for landrettigheter, kvinner og ungdom, og programmet *Olje for utvikling*. I juli fikk Norsk Folkehjelp ny landdirektør da nederlandske Hilde Bergsma begynte på kontoret vårt i Juba. Hun har mange års erfaring fra både Sør-Sudan og andre utviklingsland.

Den siste borgerkrigen som fortsatt pågår i deler av landet har ført til at 2,2 millioner mennesker har flyktet til naboland for å slippe unna krigens redsler. 1,5 millioner er internt fordrevne. Krigen har også ødelagt

landbruket, noe som har ført til en enorm prisstigning på matvarer. Landet er i tillegg ofte rammet av henholdsvis tørke eller mye nedbør, som fører til flom. 5,5 millioner mennesker, halvparten av landets befolkning, er helt avhengig av matvarehjelp for å overleve, ifølge FN.

I februar ble opprørsleder Riek Machar tatt i ed som visepresident i regjeringen til president Salva Kiir. De to krigsivalene danner en samlingsregjering som ledd i en fredsavtale for å få slutt på den brutale borgerkrigen i landet. 2020 har vært et bedre år enn på lenge med ny politisk optimisme, men korona, økonomisk krise og flere store flommer har satt befolkningen på nye prøver. FN advarer nå om fare for hungersnød i landet. Koronapandemien har ført til mindre utvinning av

olje, og oljeinntektene har kollapset. I et land nesten alle inntektene kommer fra olje, er det en katastrofal økonomisk krise.

Norsk Folkehjelp samarbeider med Verdens matvareprogram (WFP), som tidligere i år ble tildelt Nobels fredspris. Vi distribuerer maten WFP leverer, og har også en ordning der lokalbefolkningen for eksempel bygger diker for å stanse flommene. I bytte får de mat.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp
Trykk: LO Media
Tekst: Norsk Folkehjelp og Petter Pettersen, LO Media/Fri fagbevegelse
Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines
Foto: Norsk Folkehjelp

KREVER AT OLJESELSKAPENE TAR ANSVAR

Olje er en av de viktigste naturressursene i Sør-Sudan. Forvaltningen av disse inntektene har imidlertid vært heller tvilsom, noe som er en medvirkende årsak til de brutale væpnede konfliktene som har rammet landet.

Oljen står for 98 prosent av landets inntekter, og oljeressursene har skapt håp om en god utvikling for lokalbefolkningen. Siden 2012 har oljebransjen gjennom lovverket vært forpliktet til å bidra til samfunnet, men fram til nå har disse forpliktelsene blitt fullstendig ignorert, og befolkningen har manglet de mest grunnleggende sosiale tjenestene.

Sør-Sudan har et lovverk som er tydelig på hvordan olje skal produseres, forvaltes og selges, og hvordan inntektene fra det skal fordeles på en måte som er transparent og til fordel for innbyggerne i landet. Dette lovverket har ikke vært fulgt de siste årene. Sør-Sudan er nummer 186 av 189 land på Human Development Index 2019, og ligger nest nederst på Transparency Internationals korrupsjonsindeks.

SYNKENDE OLJEPRISER

Når oljeprisene synker globalt, skaper det en prekær økonomisk situasjon i Sør-Sudan. Oljeinntektene skal forvaltes av den nasjonale regjeringen, i samsvar med bestemmelsene i lovverket. Fem prosent av netto oljeinntekter skal gis til hver oljeproduserende delstat, som igjen skal overføre tre prosent til sine fylker og kommuner. De resterende to prosentene skal delstatene bruke til å

levere grunnleggende tjenester til innbyggerne. Hittil har noen inntekter blitt overført til delstatene, men svært lite – om noe – har blitt overført til fylker og lokalsamfunn.

Landets lovfestede rammeverk inkluderer helse, miljø og sikkerhetsforskrifter (HMS) samt to petroleumslover: Petroleumsloven, 2012 (PA) og Petroleum Revenue Management Act, 2013 (PRMA). Et miljøtilsyn i eksisterende oljefelt var planlagt å finne sted i 2020, men dette er ikke gjennomført. Det er også dårlig styring på statsnivå siden mange embetsmenn fremdeles ikke er utnevnt etter dannelsen av overgangsregjeringen for nasjonal enhet i februar 2020.

– Sør-Sudan er det mest oljeavhengige landet i verden. Dette indikerer et stort behov for økt åpenhet i oljesektoren, sier Angelina Nyajima, leder i organisasjonen Hope Restoration South Sudan (HRSS). – På grunn av koronapandemien og covid-19-retningslinjene har det blitt ekstra vanskelig for sivilsamfunnet å samle seg og kjempe for sine krav. Likevel gir vi ikke opp, og jeg er veldig stolt av alle som hver dag jobber for fred og rettferdig fordeling av oljeinntektene. De er med på å bevege verden i riktig retning, og ikke minst spiller kvinnene en viktig rolle i fredsbevaring og forebygging av konflikter.

Lederen av HRSS, Angelina Nyajima, understreker behovet for åpenhet i oljesektoren.

Olje er Sør-Sudans viktigste inntektskilde, men inntektene fordeles ikke i samsvar med lovverket, og forurensing er et stort problem som også skaper konflikter i lokalsamfunnene. Norsk Folkehjelps partnere kjemper for at oljeinntektene skal komme lokalbefolkningen til gode.

MILJØ- OG RESSURSKAMP ER OGSÅ KAMP FOR FRED

Med støtte fra Norsk Folkehjelp og Industri Energi har lokalbefolkningen og grasrotorganisasjoner i Melut tvunget oljeselskapene til å bidra til lokal utvikling som tilgang til helsetjenester og rent vann.

Melut ligger i Upper Nile State i det nordlige Sør-Sudan. Området er rikt på olje, og er en viktig oljeproducent for landet. Men lite eller ingenting av inntektene har fram til nå tilfalt de lokalsamfunnene der oljeproduksjonen foregår. Aksjonene til lokalbefolkningen i Melut har bidratt til å endre selskaperes praksis og ført til at de nå tar mer av sitt ansvar for samfunnsutviklingen.

Gjennom fredelige protester, demonstrasjoner og en underskriftskampanje klarte kvinnegrupper, ungdomsforeninger og andre fra lokalsamfunnet i Melut å tvinge oljeselskapet Dar Petroleum Operating Company (DPOC) og Oljedepartementet til forhandlingsbordet. Kravet var at oljeselskapet og de sentrale myndighetene må følge loven slik at tre prosent av oljeinntektene skal komme lokalsamfunnet til gode. Kravene var: Grunnleggende helsetjenester, utdanning, rent vann, bedre veier, kartlegging av miljøødeleggelser og tilgang til elektrisitet.

Demonstrantene hadde plakater og banner, og okkuperte områdene til den lokale flystripen. De truet med å blokkere lokale fly hvis ikke tjenestemenn fra regjeringen og oljeselskapene stilte opp for å høre på deres krav. Protestene førte fram, og partene har nå inngått en intensjonsavtale som sier at oljeselskapet og myndighetene skal omfordele inntektene slik at lokalsamfunnet får tilgang til helsetjenester og rent vann. Det skal gjennomføres en kartlegging av miljøkonsekvensene av oljeproduksjonen og skapes lokale arbeidsplasser for ungdom.

KREVER SIN RETT

UNYDA har mobilisert og organisert lokalsamfunnet i Melut for å øke kunnskapen om og forståelsen av hvilke rettigheter det eksisterende lovverket gir

dem, og lært befolkningen opp i hvordan de skal arrangere fredelige protester og lage slagkraftige underskriftskampanjer opp mot spesifikke målgrupper og basert på et juridisk rammeverk.

Den første overføringen av penger fra sentralmyndighetene til de lokale myndighetene skjedde i sommer, samtidig som lokale myndigheter og oljeselskapet annonserte at de ville sørge for distribusjon av rent vann under koronapandemien.

Forurensing fra næringen er imidlertid et stort problem, noe som naturlig nok skaper friksjoner i ulike lokalsamfunn. Organisasjonen Hope Restoration South Sudan (HRSS) forsøker å minimere konflikten ved å jobbe for bedre beskyttelse av natur og miljø, og skape mer åpenhet omkring hvordan oljepengene blir brukt. – Det er et viktig mål for oss at noen av inntektene fra oljeindustrien skal brukes til å bedre folks hverdag, sier lederen Angelina Nyajima.

HRSS arbeider også med å organisere lokalsamfunn for å sikre at deres stemmer blir hørt og at de stiller myndighetene til ansvar. Dette har blant annet ført til opprettelsen av en *County Development Committee* (CDC) som består av kvinner, ungdommer og andre representanter fra sivilsamfunnet. En av CDCs største seirer var da Sudd Petroleum Operating Company (SPOC) i Tharjath i Koch County gikk med på å reparere brønnene som er en forutsetning for rent vann til lokalsamfunnene i området.

HRSS har bidratt til å organisere og mobilisere lokalsamfunn til fredelig engasjement for bedre styring av oljesektoren i Sør-Sudan. Det gir håp om rettferdighet og fred for befolkningen i området og for landet generelt.

SØR-SUDAN

Styreform: **Republikk**

Hovedstad: **Juba**

Offisielle språk: **Engelsk (offisielt), arabisk (sudanske varianter), regionale språk som dinka og nuer**

Flateinnhold: **644 329 km²**

(**Norge: 385 000 km²**)

Folketall: **10,5 millioner fordelt på**

64 etniske grupper, de to største er dinka og nuer

Religion: **Animisme, kristendom og islam**

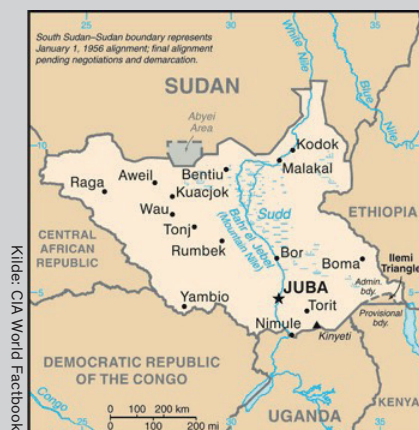
BNP pr. innbygger: **1600 USD**

(**Norge: 72 420 USD**)

Gjennomsnittsalder: **18,6 år (Norge: 39,5 år)**

Alder: **62 % av befolkningen er under 25 år**

Mødredødelighet ved fødsel: **Høyest i verden**

Norsk Folkehjelps samarbeidspartner UNYDA gjør en stor innsats for å lære opp befolkningen i rettighetsarbeid og kampanjevirkomhet.

GI DITT BIDRAG

Alle klubber og foreninger oppfordres til å bidra økonomisk til Olje for utvikling-arbeidet i Sør-Sudan ved å enten opprette en egen innsamling på Facebook eller Spleis, eller bruke konto-nummer 9001 08 76000. Vippsnummer 10145 kan også brukes, og merk støtten med IE og navn på klubb eller forening.

FÅ INFORMASJON

For spørsmål og informasjon, kontakt:
IE v/Amalie Hilde Tofte, tlf.: 92 65 52 36,
e-post: amalie.hilde.tofte@industrienergi.no
eller Norsk Folkehjelp v/Are Stranden,
tlf.: 911 33 226, e-post: arest@npaid.org

FØLG OSS

facebook.com/folkehjelp
twitter.com/norskfolkehjelp
Norsk Folkehjelp PB 8844 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf.: 22 03 77 00
www.folkehjelp.no